

Sygn. akt I USK 124/22

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Lublinie o wydanie pisemnej interpretacji przepisów prawnych, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21 marca 2023 r., skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 grudnia 2021 r., sygn. akt III AUa 2195/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz wnioskodawcy kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach, wyrokiem z dnia 15 grudnia 2021 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 30 lipca 2020 r. i poprzedzającą go decyzję organu rentowego w ten sposób, że uznał za prawidłowe stanowisko A. Sp. z o.o. w S., przedstawione we wniosku o interpretację w przedmiocie objęcia obowiązkiem ubezpieczeń społecznych cudzoziemców, których pobyt na terenie Polski nie ma charakteru stałego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wskazanie we wniosku o interpretację okoliczności, że pobyt na obszarze Polski osób, które zamierza zatrudnić wnioskodawca w przyszłości, nie będzie miał charakteru pobytu stałego - powinien

prowadzić do udzielenia odpowiedzi aprobującej stanowisko, że takie osoby nie będą podlegać ubezpieczeniom społecznym, o ile znajdzie potwierdzenie niestały charakter pobytu takich osób w trakcie zatrudnienia (art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009, dalej jako ustawa systemowa). Jednocześnie kwestia oceny rzeczywistego charakteru pobytu konkretnych osób zatrudnionych przez wnioskodawcę nie powinna wchodzić w zakres postępowania zainicjowanego wnioskiem o udzielenie interpretacji przewidzianego w przepisie art. 34 ustawy z dnia 6 marca 2018 r.- Prawo przedsiębiorców (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 221).

Skargę kasacyjną wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie i wyjaśnienia, czy zatrudnione na podstawie umowy zlecenia osoby nie będące obywatelami Polski ani innych państw członkowskich Unii Europejskiej, którzy przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z wykonywaniem umów zlecenia, podlegają z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym w Polsce, w sytuacji gdy przepisy te nie uzależniają faktu podlegania przez zleceniobiorców obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od takich kryteriów jak obywatelstwo czy też status pobytu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, co winno prowadzić do uznania, że zleceniobiorcy pochodzący z tych państw wykonujący na terenie Rzeczypospolitej Polskiej umowy zlecenia podlegają z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym. Pojawia się pytanie czy charakter pobytu cudzoziemców na terytorium RP należy odnosić do tytułu do ubezpieczeń, czy też do centrum ich interesów życiowych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawca wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od skarżącego na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do merytorycznego przyjęcia.

Powołując się na przesłankę z art. 398² § 1 pkt 2 k.p.c., skarżący powinien wykazać, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z ich rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia danej sprawy. Znaczenie ma wówczas kwalifikowana potrzeba wykładni przepisów wynikająca z poważnych wątpliwości lub z rozbieżności w orzecznictwie sądów. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie ma rozbieżności co do wykładni wskazanych we wniosku przepisów. Orzecznictwo jest zgodne.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego opartym na kontestowanej przez organ rentowy wykładni art. 5 ust. 2 ustawy systemowej wyjaśniono, że o podleganiu albo niepodleganiu cudzoziemca ubezpieczeniom społecznym w Polsce z tytułu aktywności rodzącej taki obowiązek nie decyduje charakter dokumentu pobytowego, jakim legitymuje się cudzoziemiec ani nawet długość pobytu cudzoziemca, lecz okoliczność, czy w okresie prowadzenia działalności stanowiącej tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym faktyczny pobyt na terytorium Polski miał charakter stały czy też czasowy. Sąd Najwyższy opowiedział się bowiem wyraźnie za tym, by o zastosowaniu art. 5 ust. 2 ustawy systemowej decydowało to, gdzie w okresie wykonywania czynności stanowiących tytuł do podlegania ubezpieczeniom społecznym znajduje się centrum interesów życiowych i zawodowych danej osoby, co z kolei należy analizować z perspektywy sposobu realizacji działalności, z której wynika ustawowy obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym (wyroki Sądu Najwyższego: z 6 września 2011 r., I UK 60/11, LEX nr 1102994; z 17 września 2009 r., II UK 11/09, OSNP 2011 nr 9-10, poz. 134). W tym ujęciu stały pobyt, o którym mowa w art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, to pobyt niezmienny w okresie realizacji tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Formalny status pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zatem nieistotny.

W konsekwencji przyjęto, że cudzoziemiec prowadzący pozarolniczą działalność jako wspólnik jednoosobowej spółki z o.o. podlegał ubezpieczeniom społecznym, gdy przebywał z tego powodu ciągle w Polsce choć jedynie na podstawie zezwolenia na czas oznaczony (wyrok Sądu Najwyższego z 17 września 2009 r., II UK 11/09, OSNP 2011 nr 9-10, poz. 134). Natomiast ubezpieczeniom społecznym nie będzie podlegała osoba mająca zarejestrowaną działalność gospodarczą w Polsce albo będąca wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, lecz zamieszkała na stałe w innym państwie i pojawiająca się w Polsce okazjonalnie lub regularnie celem dopilnowania sposobu wykonywania tej działalności gospodarczej (funkcjonowania spółki) przez zatrudnione w niej osoby (zob. wyrok Sądu Najwyższego: z 6 września 2011 r., I UK 60/11, LEX nr 1102994). Z takiej wykładni art. 5 ust. 2 ustawy systemowej wynika, że zarówno w przypadku pracowniczego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jak i tytułu wynikającego z wykonywania umowy zlecenia sam zamiar czasowego przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czy też legitymowanie się jedynie zezwoleniem na pobyt czasowy nie mają rozstrzygającego znaczenia. Istotne jest jedynie, czy podczas wykonywania wyżej wymienionych działalności można mówić o stałym przebywaniu danej osoby na terytorium Polski. W konsekwencji przyjazd, choćby i cykliczny (regularny), do Polski celem wykonywania pewnych aktywności zawodowych jak np. prowadzenie wykładów, czy świadczenie usług doradczych na podstawie umowy zlecenia albo umowy o pracę nie będzie powodował objęcia obywatela państwa trzeciego polskim systemem ubezpieczenia społecznego. Natomiast stałe przebywanie w Polsce w okresie wykonywania tych czynności (np. zamieszkanie w Polsce i prowadzenie wykładów lub badań przez jeden semestr), chociażby przez krótki (sumarycznie) okres determinowany czasowym zezwoleniem na pobyt, będą prowadzi do objęcia polskim systemem ubezpieczeń społecznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2019 r., I UK 194/18, LEX nr 2722897).

Ponadto, należy zwrócić uwagę, że w procedurze interpretacji organ nie wydaje decyzji indywidulanej w konkretnej sprawie, czyli ze względu na samodzielnie ustalony stan faktyczny i stosowaną normę. W procedurze interpretacji nie weryfikuje się zasadniczo stanu faktycznego podawanego we

wniosku, przynajmniej obowiązek taki z ustawy nie wynika. Ryzyko podania nieprawidłowego stanu faktycznego ponosi sam wnioskodawca w tym znaczeniu, że rozbieżność w stanie faktycznym nie gwarantuje zachowania uprzedniej interpretacji w potencjalnie późniejszej decyzji w indywidualnej (konkretnej) sprawie.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono w myśl art. 98 § 1 w związku z art. 108 § 1 i 398²¹ k.p.c.